

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שימוש בתל ועמוד שבין חצר ומרפסת שלא עירבו ביניהם

(פ"ג ב') משנה: אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו (יחד, אלא כל אחד עירב לעצמו), כל (דבר בחצר) שגבוה עשרה טפחים, (שייך בטלטול) למרפסת¹. פחות מכאן לחצר. חולית הבור והסלע, גבוהים עשרה טפחים, למרפסת. פחות מכאן לחצר.

(המשך משנה): במה דברים אמורים? בסמוכה (החוליה והסלע למרפסת). אבל במופלגת (רחוקה מהמרפסת), אפילו גבוה עשרה טפחים לחצר. ואיזו היא סמוכה? כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים (מן המרפסת).

(ומבאר) פשיטא לזה בפתח ולזה בפתח, היינו חלון שבין שתי חצרות².

לזה בזריקה ולזה בזריקה (כל רשות שהיא בין שתי רשויות, וקשה תשמישה לשתיהן), היינו כותל שבין שתי חצרות (ואסור בתשמיש לשתיהן).

לזה בשלשול ולזה בשלשול, היינו חריץ שבין שתי חצרות.

לזה בפתח ולזה בזריקה, היינו דרבה בר רב הונא אמר רב נחמן (לעיל, ע"ז א', כותל שבין שתי חצרות שצדו אחד גבוה וצדו אחד שווה לארץ, זו שתשמישה נוח מותרת לו, והשנייה אסורה).

לזה בפתח ולזה בשלשול, היינו אידך דרב שיזבי אמר רב נחמן (ע"ז א', שנותנים אותו לזה שתשמישה נוח. וכאן הפתח נוח מהשלשול).

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שעה)

- א. מרפסת שהיא דרך לעליות הפתוחים לה ועומדת בחצר ועולים לה בסלם ובגני העליות יורדים ממנה לחצר ועוברים לרשות הרבים, אינם אוסרים על בני החצר, דסלם תורת פתח עליו והוי כשתי חצרות, ופתח ביניהם שאם רצו מערבים יחד ואם רצו כל אחד מערב לעצמו, ובלבד שיערבו כל בני מרפסת לעצמן, כדי שתהא רגל המתרת במקומה.
- ב. אם לא ערבו יחד ויש בחצר תל או עמוד שהוא משתף בין שניהם, אם אינם גבוהים עשרה טפחים הרי אלו נחשבים בין החצר ובין המרפסת, ושניהם אסורים להוציא שם פלים שבפתיים. ואם הם גבוהים מקרקעית החצר עשרה טפחים (ובתוך עשרה למרפסת) (טור) והם בתוך ארבעה טפחים למרפסת, בני מרפסת מתרים לפי שתשמישו להם בנחת מלבני החצר. ואם היו רחוקים מהמרפסת ארבעה טפחים או יותר, אף על פי שגבוהים עשרה (מן החצר לתוך עשרה למרפסת) (טור), הרי אלו בכלל החצר והמרפסת; לפי ששניהם אפשר להשתמש בהן על ידי זריקה, לפיכך שניהם אסורים להוציא שם פלים ששבתו בפתיים עד שיערבו.

¹ ומדובר לענין כלים ששבתו בבתים. וכן הוא מוכרח, שאם בשלא עירבו כלל ולכלים ששבתו בחצר, בכל גוונא מותר לטלטל מן החצר למרפסת לפי שכולן רשות אחת הן, והרי הן בכלל גגות וחצרות שהם רשות אחד וכן מבואר בגמרא פרק כל גגות (דף צ"א) במסקנא שהחצר והמרפסת רשות אחת. על פי מגיד משנה (הל' עירובין ד, טו).

² שתי חצרות שלא עירבו, ויש רשות אחת סמוכה להן, ונוחה לשתיהן להשתמש בה כפתח זה שהוא נוח ליכנס, דינו כחלון בין חצרות, ששנינו בו רצו אחד מערבים, רצו שניים מערבים. ואם לא עירבו יחד, שתיהן אסורות להשתמש בה, אם רשות של ארבעה היא. על פי רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

לזה בשלשול ולזה בזריקה

(פ"ג ב') (ומברר) לזה בשלשול ולזה בזריקה, מאי³?

(4) אמר רב: שניהן אסורין⁴.

(2) ושמואל אמר: נותנין אותו לזה שבשלשול (שתשמישו קל מהזריקה), שלזה תשמישו בנחת, ולזה תשמישו בקשה. וכל דבר שתשמישו לזה בנחת ולזה בקשה, נותנים אותו לזה שתשמישו בנחת.

(פ"ד א') (ואמרינן) **תא שמע**: אנשי חצר ואנשי עליה ששכחו ולא עירבו (אלו עם אלו), אנשי חצר משתמשין בעשרה התחתונים, ואנשי עליה משתמשין בעשרה העליונים. כיצד? זיז יוצא מן הכותל, למטה מעשרה, לחצר. למעלה מעשרה (דהיינו בתוך עשרה טפחים העליונים הסמוכים לעליה), לעליה.

(ומדייק) הא דביני ביני (כל השטח שבין עשרה עליונים לעשרה תחתונים, דהוי לחצר בזריקה, ולעליה בשלשול), אסור (לתרוייהו, כרב).

ושמואל מוקי לה באוקימתא.

שיטות הראשונים

לזה בשלשול ולזה בזריקה: פסקו הרמב"ם, הרז"ה והרא"ש כרב, דשניהם אסורים. וכן פסק השו"ע⁵. והרי"ף השמיטו.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שעה)

ד. זיזים היוצאים מהכתלים, כל שהוא למטה מעשרה טפחים הרי זה נחשב מהחצר ובני החצר משתמשין בו. וכל שהוא בתוך עשרה טפחים העליונים הסמוכים לעליה, אנשי עליה משתמשין בו. והנשאר בין עשרה התחתונים עד תחלת עשרה העליונים מן הזיזין היוצאים, שניהם אסורים בו ואין משתמשין בהם בכלים ששבתו בפתים אלא אם כן ערבו.

³ כגון חצר זו גבוהה מזה התל עשרה, וזו נמוכה ממנו עשרה. מאי? לשניהם בקשה הוא, והרי הן שוין בו ואוסרין זה על זה, דהא כל שלשול אמרינן דקשה הוא, או דילמא לגבי זריקה הוה שלשול תשמישו בנחת הוא, ומותר, וזה שבזריקה, אסור, אם לא עירבו אלו עם אלו אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן. רש"י.

⁴ ומה שכתוב במשנה "כל שגבוה עשרה, למרפסת", לא לבני עליה, שכן לגביהם הוי בשלשול ואסורים, אלא לאנשים הדורים במפלס המרפסת (כן פירש רש"י. והריטב"א הקשה מהא דקיימא לן שהדר במרפסת אינו אוסר, ותיירץ דהכי קאמר דמתניתין בשהעליות פתוחות למרפסת להדיא בלא סולם, ואפילו אותן דירין קרובים לתל שבחצר בפחות מעשרה, והשתא קרו ליה שפיר בני מרפסת מפני שפתוחין לו ממש. וכתב, ואפשר שאף רש"י לזה כיון בפירושו) שהתשמיש להם הוא נוח. ובסיפא "פחות מכאן לחצר", היינו אף לחצר ושניהם אסורים. ולא כשמואל הסובר נותנים אותו לזה שבשלשול. על פי הגמרא.

⁵ או"ח שעה.ב. מקורות - רמב"ם (הל' עירובין ד, טו-יח). רא"ש (סי' ג).